

Аналітична довідка

Докази воєнних злочинів та порушення міжнародного гуманітарного права скоєнні РФ під час воєнної агресії проти України *22 березня - 5 квітня 2022*

Російські військові продовжують вторгнення до України, здійснюючи: артилерійські обстріли та розорення українських міст, тортури, зґвалтування та вбивства сотень цивільних та насильницьке переміщення місцевого населення.

Впродовж звітного періоду ЗС РФ скоїли наступні воєнні злочини та серйозні порушення норм міжнародного гуманітарного права (далі в тесті— МГП) **(1) Тортури та навмисні вбивства; (2) Сексуальне насильство; (3) Незаконні атаки на цивільне населення; (4) Атаки на цивільні об'єкти; (5) Атаки на особливо захищені об'єкти; (6) Перешкоджання доступу гуманітарної допомоги; (7) Насильницьке переміщення цивільного населення; (8) Розграбування та експропріація власності; (9) Використання живих щитів; (10) Атаки, які спричинили серйозні наслідки навколишньому середовищу.**¹

1) Тортури та умисні вбивства

Міжнародне кримінальне право (далі в тексті— МКП) та МГП забороняють тортури та нелюдське поводження з будь-якою особою незалежно від статусу будь та особа цивільна чи військова.² МКП та МГП також забороняють робити цивільних осіб об'єктом атаки або вбивати їх.³ Ці два типи воєнних злочинів та порушення норм МГП проаналізовані в звіті, в одному розділі всі випадки тортур, жертви були знайдені мертвими. Порушення заборони вбивства цивільних так само як і

¹ The number of war crimes committed by Russian forces during the reporting period is not limited to the ones analyzed in this report. The total number is much higher. The cases that were included in this report were analyzed as exemplary cases of war crimes and grave breaches of international humanitarian law committed by Russia.

² Rome Statute of the International Criminal Court of 1998, Article 7.1(f); Article 8.2(a)(ii); Geneva Convention (I) of 1949, Article 12(2); Geneva Convention (II) of 1949, Article 12(2); Geneva Convention (III) of 1949, Article 17, Article 87, Article 89; Geneva Convention (IV) of 1949, Article 32; Rule 90 of the customary IHL.

³ Rome Statute of the International Criminal Court of 1998, Article 7.1(d); Article 8.2(a)(i); Geneva Convention (IV) of 1949, Article 32; Additional Protocol (I) to the Geneva Conventions of 1977, Article 85 3(a).

нелюдське поводження складає серйозні порушення норм МГП.⁴ Тортури та вбивства складають воєнні злочини та/або злочини проти людяності.⁵

Впродовж звітного періоду, ЗС України відновили контроль над територією Київської⁶ та Сумської⁷ областей, які були окуповані ЗС РФ впродовж декількох тижнів. Після завершення окупації РФ в Київській області було знайдено близько 400 страчених та закатованих цивільних осіб; в Буче, Гостомелі та Мотижині, інші 200 осіб пропали в Бородянці.⁸ Також відомо про репресії та втрати цивільних осіб в Сумській⁹ та Чернігівській¹⁰ областях.

Трупи родини Сухенко в н.п Мотижин

⁴ Geneva Convention (I) of 1949, Article 50; Geneva Convention (II) of 1949, Article 51; Geneva Convention (IV) of 1949, Article 147.

⁵ Rome Statute of the International Criminal Court of 1998, Article 7.1(f); Article 8.2(a)(ii); Article 7.1(d); Article 8.2(a)(i).

⁶ Українська Правда, Всю Київську область звільнили від окупантів - Міноборони, 2 квітня 2022, available at: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/04/2/7336668/>

⁷ RFE/RL, Війська РФ почали вихід із Сумської області – Живицький, 4 квітня 2022, available at: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-viy-na-sumshchyna-vykhid/31784529.html>

⁸ Суспільне, Місця масових убивств, тортур та поховання виявлені у Бучі, Гостомелі та Мотижині — Геращенко, 7 квітня 2022, available at: <https://suspilne.media/226276-misca-masovih-ubivstv-tortur-ta-pohovanna-viavleni-u-buci-gostomeli-ta-motizini-gerasenko/>

⁹ НВ, «Тотальний терор». Які звірства вчиняють росіяни у підконтрольних їм населених пунктах Сумської області — голова ОВА Живицький, 9 березня 2022, available at: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/yak-okupanti-terorizuyut-naselennya-u-pidkontrolnih-jim-naselenih-punktah-zhivickiy-novini-ukrajini-50223371.html>

¹⁰ Суспільне, Людей катували і вбивали: репортаж із села Ягідне біля Чернігова, 8 квітня 2022, available at: <https://suspilne.media/226704-ludej-katuvali-i-vbivali-reportaz-iz-sela-agidne-bila-cernigova/> ; <https://suspilne.media/225604-colovika-na-cernigivsinii-cotiri-razi-vivodili-na-rozstril-suspilne-videonovini/>

23/03/2022 В Мотижному, Київська область, російські військові викрали старосту села Ольгу Сухенко, її чоловіка та сина.¹¹ Після деокупації села, тіла Ольги Сухенко та її сина Олександра Сухенко були знайдені у братській могилі. Тіло чоловіка Ольги, Івана Сухенко, було знайдено у каналізаційному колодязі зі слідами тортур.¹²

30/03/2022 Мер Ірпеня повідомив, що в місті за попередніми даними загинули до 300 цивільних. Російські військові розстрілювали місцевих жителів і переїжджали їх тіла танками.¹³

31/03/2022 У Тростянці, Сумська область, були знайдені тіла двох вбитих чоловіків зі слідами катувань.¹⁴

Загиблий журналіст М.Левін

01/04/2022 В Гуті Межигірській, Київська область знайдено тіло вбитого журналіста Макса Левіна. За попередньою інформацією, російські військові розстріляли його зі стрілецької зброї, коли він поїхав документувати наслідки російської агресії.¹⁵

¹¹ Суспільне, Викрадені на Київщині російськими військовими староста села Мотижин , її чоловік та син — загинули, 2 квітня 2022, available at: <https://suspijne.media/224591-vikradeni-na-kiivsini-rosijskimi-vijskovimi-starosta-sela-motizin-ii-colovik-ta-sin-zaginuli/>

¹² Центр журналістських расследованій, У Бучі виявили братську могилу, де поховані майже 300 людей, на вулицях десятки тіл мешканців (Фото 18+), 3 квітня 2022, available at: <https://investigator.org.ua/ua/news-2/241449/>

¹³ Українська Правда, "Вбитих роздавлювали танками": в Ірпені загинули до 300 цивільних – мер, 30 березня 2022, available at: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/03/30/7335813/>

¹⁴ Facebook-сторінка Сумської обласної прокуратури, 1 квітня 2022, available at: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=5287122084653419&id=948846185147719

¹⁵ LB, Загинув документаліст і фотограф Макс Левін , 2 квітня 2022, available at: https://lb.ua/society/2022/04/02/512000_zaginuv_dokumentalist_i_fotograf.html

В Конотопському районі, Сумська область, російські військові розстріляли місцевого жителя.¹⁶

Стало відомо, що 14 березня в одному з сіл неподалік від Чернігова російські військові розстріляли з БМП і автоматів трьох цивільних жителів села. Двом з них було по 17 років, одному – 18.¹⁷

03/04/2022 Стало відомо, що в Боромлі, Київська область, російські військові катували і вбили марафонця Сергія Проневича.¹⁸

За 20 кілометрів від Києва, на узбіччі траси під ковдрою були знайдені тіла голих жінок, яких російські військові звалили на автомобільні покривки та намагалися спалити.¹⁹

Тіла закатованих в дитячому таборі в Буче

---

¹⁶ Telegram-канал Дмитра Живицького, 1 квітня 2022, available at: <https://t.me/Zhyvytskyy/1478>

¹⁷ Суспільне, «В нього не було зброї, тільки шапка в руках». Росіяни розстріляли 18-річного хлопця з друзями, 1 квітня 2022, available at: <https://suspihne.media/224257-v-nogo-ne-bulo-zbroi-tilki-sapka-v-rukah-rosiani-rozstrilali-18-ricnogo-hlopca-z-druzami/>

¹⁸ Українська Правда, Російські окупанти закатували та вбили українського рекордсмена Сергія Проневича, 3 квітня 2022, available at: <https://life.pravda.com.ua/society/2022/04/3/248090/>

¹⁹ НВ, Докази геноциду. У Бучі виявили десятки тіл людей, закатованих і вбитих російськими окупантами — жахливі фото, які має побачити, 3 квітня 2022, available at: [світhttps://nv.ua/ukr/ukraine/events/bucha-u-misti-desyatki-til-vbitih-rosiyanami-mirnih-zhiveliv-foto-novini-ukrajini-50230646.html](https://nv.ua/ukr/ukraine/events/bucha-u-misti-desyatki-til-vbitih-rosiyanami-mirnih-zhiveliv-foto-novini-ukrajini-50230646.html)

04/04/2022 Офіс Генерального прокурора повідомив, що у Бучі, Київська область, російські окупаційні війська масово катували людей в підвалі одного з дитячих санаторіїв. Там були знайдені тіла п'ятьох чоловіків із зав'язаними руками і слідами катувань.²⁰

05/04/2022 Голова Сумської військової адміністрації повідомив про трьох знайдених закатованих людей у Конотопському районі.

2) Сексуальне насильство

Зґвалтування та інші форми сексуального насильства складають війсьний злочин, злочин проти людяності та порушення МГП.²¹ Сексуальне насильство також може дорівнюватися до тортури та/або нелюдського поводження що складає окремий склад воєнного злочину та серйозне порушення МГП.²²

Протягом звітного періоду, Офіс Генерального прокурора повідомив, що російські військові в Україні здійснювали сексуальне насилля відносно жінок і чоловіків, дітей і людей похилого віку. Жертви здебільшого публічно не заявляють про факти сексуального насильства, тому наразі повідомлень про такі випадки в ЗМІ мало.²³

Омбудсмен України повідомила про два випадки зґвалтування жінок російськими військовими в Харківській області. В першому випадку, російський військовий понад тиждень тримав в заручниках прикуту до ліжка літню жінку і неодноразово ґвалтував її 29-річну доньку. Потім він застрелив мати зґвалтованої жінки. Останній вдалося врятуватися і зараз вона проходить реабілітацію. В другому випадку, який стався в Малій Рогані, російський військовий неодноразово зґвалтував 31-річну жінку, яка разом з 5-річною донькою, матір'ю, сестрою, братом та іншими жителями населеного пункту ховалася у школі. Тримавши зброю біля голови жінки, російський військовий неодноразово вчиняв сексуальне насильство щодо неї, порізав їй шию та шоку ножем, відрізав волосся і бив книгою по обличчю. Коли російські військові залишили школу, жінці разом із сім'єю вдалося пішки дістатися Харкова та отримати необхідну медичну допомогу.²⁴

---

²⁰ Telegram-канал Офіса Генерального прокурора, Катівня на Київщині - прокурори продовжують фіксувати воєнні злочини РФ, 4 квітня 2022, available at: https://t.me/pgov_ua/3529

²¹ Rome Statute of the International Criminal Court of 1998, Article 7(1)(g); Article 8.2(b)(iv); Additional Protocol (I) to the Geneva Conventions of 1977, Article 75(2)(b); Article 76(1); Article 77(1); Common Article 3(1)(c) of the 1949 Geneva Conventions; Geneva Convention (IV) of 1949, Article 27; Rule 93 of the customary IHL.

²² For more information, see *Amnesty International, Rape And Sexual Violence Human Rights Law And Standards In The International Criminal Court*, Section 6, Acts Of Rape And Sexual Violence Causing Severe Pain And Suffering Must Be Charged As Torture, available at: <https://www.amnesty.org/en/wp-content/uploads/2021/07/ior530012011en.pdf>

²³ Telegram-канал Офіса Генерального прокурора, Ірина Венедіктова: Зґвалтування під час війни – теж воєнний злочин, 5 квітня 2022, available at: https://t.me/pgov_ua/3546

²⁴ <https://www.facebook.com/denisovaombudsman/posts/515484606599483>

3) Незаконні атаки на цивільних

МГП та МКП забороняють обидві навмисні та невибіркові атаки на цивільне населення проти осіб, які не беруть прямої участі в бойових діях.²⁵ Порушення цієї заборони впродовж міжнародного збройного конфлікту складає воєнний злочин та порушення норм МГП.

Впродовж звітнього періоду, ми задокументували 3 випадки навмисних атак на цивільних, які намагалися покинути зону бойових дій.

24/03/2022 Біля Васлькова, Київська область, російські військові обстріляли евакуаційний поїзд №43 "Київ–Івано-Франківськ". В трьох вагонах повибивало вікна. Жертв нема.²⁶

27/03/2022 Між Шевелівкою та Гусарівкою, Ізюмському районі, Харківська область, російські військові обстріляли цивільну машину, внаслідок чого загинули троє людей, в тому числі трирічна дитина.²⁷

30/03/2022 В Лисичанську, Луганська область, російські війська обстріляли евакуаційний автобус з цивільними. Ніхто не постраждав.²⁸

4) Атаки на цивільні об'єкти

МКП та МГП встановлюють положення для загального захисту цивільних об'єктів та цілих міст, селищ, житла або будівель, які не захищені та не є військовим об'єктом.²⁹ Атаки, а також інші форми насильства проти таких об'єктів в міжнародному збройному конфлікті заборонені та розглядаються як воєнний злочин та порушення норм МГП.

Міжнародне право забороняє обидві навмисні та невибіркові атаки цивільних осіб та об'єктів. Заборона включає до себе атаки які не спрямовані на конкретний військовий об'єкт; атаки які застосовуються як метод та засіб ведення війни, який не може бути спрямований на визначений військовий об'єкт чи наслідки якої не

---

²⁵ Rome Statute of the International Criminal Court of 1998, Article 8.2(b)(i), Article 8.2(b)(iv); Additional Protocol (I) to the Geneva Conventions of 1977, Article 51.

²⁶ Українська Правда, Росіяни обстріляли евакуаційний поїзд Київ – Івано-Франківськ, 24 березня 2022, available at: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/03/24/7334286/>

²⁷ Суспільне, 10 людей загинули на Ізюмщині внаслідок обстрілів РФ — прокуратура, 27 березня 2022, available at: <https://suspijne.media/222267-obstril-avtivki-na-harkivsini-zaginula-triricna-ditina/>

²⁸ Українська Правда, Евакуація на Луганщині: автобус із Лисичанська потрапив під обстріл, 30 березня 2022, available at: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/03/30/7335799/>

²⁹ Rome Statute of the International Criminal Court of 1998, Article 8.2(b)(ii),(v); Additional Protocol (I) to the Geneva Conventions of 1977, Article 52.

можуть бути обмежені й таким чином нанесення удару по військовому об'єкту та цивільних чи цивільний об'єкт без розрізнення; напад шляхом бомбардування будь-якими методами або засобами, при якому як єдиний військовий об'єкт розглядається ряд явно пов'язаних один з одним і розрізнявані військових об'єктів, розміщених у місті, у селі чи в іншому районі, де сконцентровані цивільні особи або цивільні об'єкти; і напад, котрий, як можна очікувати, попутно потягне за собою втрати життя серед цивільного населення, поранення цивільних осіб та шкоду цивільним об'єктам, або те й інше разом, які були б надмірними щодо конкретної і безпосередньої воєнної переваги, якої передбачається таким чином досягти.³⁰

Впродовж звітного періоду, РФ провела обстріли артилерією та бомбардування в східних та південних регіонах України, включно з: Харківською, Донецькою, Луганською та Миколаївською областями.³¹ В цьому розділі ми описали найбільш сумновідомі випадки атак в результаті яких загинуло 98 осіб.

24/03/2022 У Харкові російські війська зі зброї дальньої дії обстріляли пункт "Нової пошти", де українці отримували гуманітарну допомогу. Загинуло щонайменше 6 людей, ще 15 були госпіталізовані з пораненнями.³²

Наслідки обстрілу Нової пошти

³⁰ Additional Protocol (I) to the Geneva Conventions of 1977, Article 51.

³¹ For more information, see Bellingcat Interactive TimeMap of Incidents of Civilian Harm in Ukraine: <https://ukraine.bellingcat.com/>

³² Telegram-канал Олега Синегубова, голови Харківської ОДА, 24 березня 2022, available at: <https://t.me/synegubov/2724?fbclid=IwAR3BAyZ8JIYUltYEhykOsPn0h5ggBvNlx6Aua6ldM1vpKm6tSklszUSGafQ>

25/03/2022 У Харкові внаслідок обстрілу житлових будинків у Основ'янському районі загинули 5 мирних мешканців.³³

27/03/2022 В Осколі, Ізюмський район, Харківська область, російські військові здійснили артилерійський обстріл, внаслідок якого загинуло 7 людей, серед яких семирічна дитина. Ще 5 людей внаслідок обстрілів були поранені.³⁴

30/03/2022 У Лисичанську, Луганська область, внаслідок обстрілів загинуло щонайменше 7 мирних мешканців,³⁵ серед них однорічна дитина.³⁶

29/03/2022 У Миколаєві, російські війська здійснили ракетний удар по будівлі Миколаївської обласної державної адміністрації. Загинуло щонайменше 36 людей.³⁷

Наслідки обстрілу Миколаївської ОДА

31/03/2022 В Донецькій області від обстрілів російської армії загинуло 5 цивільних, 22 дістали поранення.³⁸

³³ Facebook-сторінка Харківської обласної прокуратури, 26 березня 2022, available at: <https://www.facebook.com/prokuratukaharkiv/posts/331764295651627>

³⁴ Суспільне, 10 людей загинули на Ізюмщині внаслідок обстрілів РФ — прокуратура, 27 березня 2022, available at: <https://suspilne.media/222267-obstril-avtivki-na-harkivsini-zaginula-triricna-ditina/>

³⁵ Українська Правда, Ніч в областях: росіяни гатили по Харківщині, Чернігівщині і Донбасу, є загиблі, 31 березня 2022, available at: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/03/31/7336009/>

³⁶ Telegram-канал Сергія Гайдая/ Луганська ОДА (ОВА), 31 березня 2022, available at: <https://t.me/luhanskaVTSA/1030>

³⁷ Суспільне, У Миколаєві триває пошук людей під завалами будівлі облради. Загинули щонайменше 36 людей, 2 квітня 2022, available at: <https://suspilne.media/224348-u-mikolaevi-trivae-posuk-ludej-pid-zavalami-budivli-oblradi/>

01/04/2022 В Донецькій області від обстрілів російської армії загинуло 7 цивільних, 6 дістали поранення.³⁹

03/04/2022 В Харкові, російські війська обстріляли житлові будинки у Слобідському районі, внаслідок чого загинуло 7 людей, 34 дістали поранення.⁴⁰

04/04/2022 У Миколаєві, за даними прокуратури, внаслідок обстрілу російськими військами 12 людей загинули та 41 отримали поранення.⁴¹ За даними мера міста, російські війська обстрілювали Миколаїв забороненими⁴² касетними боеприпасами.⁴³

05/04/2022 В Харкові та області, від російських обстрілів загинуло щонайменше 6 людей, 8 отримали поранення. Протягом доби, російські війська обстріляли житлові райони Харкова і області 54 рази – були нанесені артилерійські удари, мінометні і танкові обстріли, а також обстріли з реактивних систем залпового вогню.⁴⁴

5) Атаки на особливо захищені об'єкти

Відповідно до норм МГП та МКП визначенні цивільні об'єкти мають особливий захист в силу їх гуманітарної значущості. До таких об'єктів відносяться: лікарні⁴⁵, продуктові склади⁴⁶ та будівлі, які містять в собі небезпечні сили, такі як дамби.⁴⁷

Впродовж звітного періоду, ЗС РФ атакували щонайменше 8 особливо захищених об'єктів: лікарні, склади з продуктами та дамбу.

23/03/2022 Біля Броварів, Київська область, російські війська обстріляли склади з овочами і м'ясом. Було знищено близько овочевий склад «Вегі Тренд Інвест» та

---

³⁸ Telegram-канал Павла Кириленка / Донецька ОДА (ОВА), 31 березня 2022, available at: https://t.me/pavlokyrylenko_donoda/2897

³⁹ Telegram-канал Павла Кириленка / Донецька ОДА (ОВА), 1 квітня 2022, available at: https://t.me/pavlokyrylenko_donoda/2902

⁴⁰ Telegram-канал Харківської обласної прокуратури, 3 квітня 2022, available at: https://t.me/prokuratura_kharkiv/3266

⁴¹ Telegram-канал Офіса Генерального прокурора, 12 людей загинуло та 41 поранено внаслідок обстрілу Миколаєва - розпочато провадження, 5 квітня 2022, available at: https://t.me/pgov_gov_ua/3540

⁴² *ICL and IHL also prohibit the use of indiscriminate weapons, including cluster munitions. See, Rome Statute of the International Criminal Court of 1998, Article 8.2 (xx), Rule 71, 84 of customary IHL.*

⁴³ Telegram-канал Сенкевич Online, 4 квітня 2022, available at: <https://t.me/senkevichonline/728>

⁴⁴ Telegram-канал Олега Синегубова, голови Харківської ОДА, 5 квітня 2022, available at: <https://t.me/syngubov/2809>

⁴⁵ Rome Statute of the International Criminal Court of 1998, Article 8.2(b) (ix); Geneva Convention (I) of 1949, Article 19; Geneva Convention (IV) of 1949, Article 18; Additional Protocol (I) to the Geneva Conventions of 1977, Article 12; Rules 28 and 29 of the customary IHL.

⁴⁶ Rome Statute of the International Criminal Court of 1998, Article 8.2(b) (xxv); Additional Protocol (I) to the Geneva Conventions of 1977, Article 54; Rule 54 of the customary IHL.

⁴⁷ Rome Statute of the International Criminal Court of 1998, Article 8.2(b) (iv); Additional Protocol (I) to the Geneva Conventions of 1977, Article 56; Rule 42 of the customary IHL.

м'ясний склад «Вел Міт Інвест». Знищені десятки тонн продукції вартістю близько 600 мільйонів гривень.⁴⁸

25/03/2022 В Маріуполі, через російські обстріли було зруйновано Центр комплексної реабілітації дітей з інвалідністю.⁴⁹

В Харкові, в Основ'янському районі російська армія обстріляла із артилерії та "Градів" міську поліклініку, де видавали гуманітарну допомогу. Чотири людини померло, три дістали поранення.⁵⁰

26/03/2022 В Сєверодонецьку, Луганська область, російські війська повторно обстріляли продовольчі склади.⁵¹ За інформацією голови Луганської обласної державної адміністрації, російська армія системно знищує продовольчі склади в Луганській області щоб створити голод.⁵²

01/04/2022 В Чернігові, російський снаряд влучив в одне з відділень Чернігівського обласного центру сучасної онкології. У приміщенні вибиті шибки, частково пошкоджений дах та стіни. Двоє співробітників медичного закладу дістали осколкові поранення, ще один – отримав контузію. 22 пацієнти – паліативні хворі та люди після операції вціліли.⁵³

02/04/2022 В Балаклії, Харківська область, російські війська пошкодили обстрілами будівлю Балаклійської районної лікарні. За інформацією Голови Харківської обласної військової адміністрації, 70 пацієнтів та персонал потребують негайної евакуації.⁵⁴

В Осколі, Харківська область, була підірвана дамба. Ріка Сіверський Донець вийшла з берегів і підтопила декілька вулиці в Осколі⁵⁵ і територію Святогірської лаври в Святогірську.⁵⁶

---

⁴⁸ RFE/RL, Російські війська знищили під Броварами склади з овочами і м'ясом, 23 березня 2022, available at: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-brovary-sklad-prodovolstva-obstril/31766363.html>

⁴⁹ Українська Правда, Маріуполь: окупанти зруйнували Дитячий реабілітаційний центр, 25 березня 2022, available at: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/03/25/7334579/>

⁵⁰ Telegram-канал Олега Синегубова, голови Харківської ОДА, 25 березня 2022, available at: <https://t.me/syngubov/2733>

⁵¹ Суспільне, На Луганщині російські військові знову обстріляли продовольчі склади, 26 березня 2022, available at: <https://suspilne.media/221763-na-lugansini-rosijski-vijskovi-znovu-obstrilali-prodovolci-skladi/>

⁵² Facebook-сторінка Сергія Гайдая, 26 березня 2022, available at: <https://www.facebook.com/sergey.gaidai.loga/posts/139618801910845>

⁵³ Суспільне, Росіяни обстріляли Чернігівський центр сучасної онкології: є травмовані, 1 квітня 2022, available at: <https://suspilne.media/224125-vlucanna-v-chernigivskij-centr-sucasnoi-onkologii-dvoe-ludej-travmovani/>

⁵⁴ Telegram-канал Олега Синегубова, голови Харківської ОДА, 2 квітня 2022, available at: <https://t.me/syngubov/2789>

⁵⁵ Суспільне, На Луганщині російські військові знову обстріляли продовольчі склади, 26 березня 2022, available at: <https://suspilne.media/221763-na-lugansini-rosijski-vijskovi-znovu-obstrilali-prodovolci-skladi/>

05/04/2022 В Маріуполі, російські війська обстріляли дитячу лікарню.⁵⁷

6) Перешкоджання доступу до гуманітарної допомоги

МГП та МКП мають спеціальні положення щоб забезпечити цивільне населення необхідною гуманітарною допомогою під час бойових дій включаючи: їжу, воду та ліки. Сторони міжнародного збройного конфлікту зобов'язані дозволити та сприяти швидкому та безперешкодному проходу гуманітарної допомоги.⁵⁸ Персонал та транспорт, який доставляє гуманітарну допомогу знаходиться під захистом МГП.⁵⁹ Дії які створюють перешкоди надання гуманітарної допомоги складають порушення МГП й можуть розглядатись як склад воєнного злочину: голодна смерть цивільних осіб.⁶⁰

Додатково, МГП зобов'язує сторони конфлікту перемістити цивільне населення, осіб та об'єкти які знаходяться під владою однієї зі сторін конфлікту з районів прилеглих до військових об'єктів.⁶¹ В оточених чи осаджених районах сторони зобов'язані забезпечити переміщення поранених, хворих, немічних та осіб похилого віку, дітей та породілей та пропуск служителів культу всіх віросповідань, медичного персоналу та санітарного майна на їхньому шляху до таких зон.⁶²

Впродовж звітнього періоду, було щонайменше 3 випадки в яких ЗС РФ навмисно перешкодили доступу гуманітарної допомоги до нужденних в Маріуполі та Харкові; 2 випадки атаки персоналу, які надавали гуманітарну допомогу та 4 випадки саботажу евакуаційних коридорів.

23/03/2022 На в'їзді до Мангуша, Донецька область, російські військові захопили членів гуманітарної колони. 11 евакуаційних автобусів з водіями та дві машини Державної служби з надзвичайних ситуацій були захоплені на російському блокпості

---

⁵⁶ ND, В Святогорске из-за подрыва дамбы на харьковщине северский донец выходит из берегов, 4 квітня 2022, available at: <https://novosti.dn.ua/news/322412-v-svyatogorske-iz-za-podryva-damby-na-harkovshhine-severskij-donets-vyhodit-iz-beregov>

⁵⁷ <https://www.pravda.com.ua/news/2022/04/5/7337334/>

⁵⁸ Rome Statute of the International Criminal Court of 1998, Article 8.2(b) (xxv); Geneva Convention (IV) of 1949, Article 23, 59; Additional Protocol (I) to the Geneva Conventions of 1977, Article 70; Rule 55 of the customary IHL.

⁵⁹ Additional Protocol (I) to the Geneva Conventions of 1977, Article 71.

⁶⁰ Rome Statute of the International Criminal Court of 1998, Article 8.2(b) (xxv)

⁶¹ Additional Protocol (I) to the Geneva Conventions of 1977, Article 58; Rule 24 of the customary IHL.

⁶² Geneva Convention (IV) of 1949, Article 17.

на в'їзді до Мангуша та відведені в невідомому напрямку. З ними було втрачено зв'язок.⁶³

28/03/2022 У Запорізькій обласній військовій адміністрації повідомили про перешкоджання роботі гуманітарних коридорів із боку російських військових. Чотири фури з гуманітарними вантажами та 22 евакуаційні автобуси були заблоковані російськими військовими і не змогли дістатися Бердянська, Василівки і Дніпрорудного.⁶⁴

31/03/2022 Стало відомо, що в окупованому Ізюмі, російські війська більше 20 діб не випускають з міста близько 20 тисяч містян, які терміново потребували евакуації.⁶⁵

На в'їзді у Бердянськ, російські війська блокували понад 30 евакуаційних автобусів, які мали вивезти цивільне населення до Запоріжжя.⁶⁶

У Мелітополі, російські військові вкрали 12 гуманітарних автобусів з 14 тоннами продовольства і медикаментів.⁶⁷

01/04/2022 У Мелітополі, російські війська заблокували понад 400 приватних автомобілів, які рухались у складі евакуаційною колони до Запоріжжя. Машини не пропустили через блокпост окупантів у Василівці.⁶⁸

03/04/2022 У Балаклії, Харківська область, де 2 квітня під час російського обстрілу було зруйновано Балаклійську районну лікарню, російські війська обстріляли евакуаційну колону, яка приїхала забрати людей з лікарні. Щонайменше один з водіїв евакуаційного автобусу загинув.⁶⁹

7) Насильницькі переміщення цивільного населення

---

⁶³ RFE/RL, Російські війська захопили водіїв та рятувальників із гуманітарної колони – Верещук, 23 березня 2022, available at: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-rosiiski-viiska-zahopyly-humanitarnu-kolonu-vereshchuk/31765599.html>

⁶⁴ Facebook-сторінка Олександра Старуха - голови Запорізької ОДА, 28 березня 2022, available at: https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=374788544652400&id=100063637723588&sfnsn=mo

⁶⁵ Українська Правда, Ізюм вже 20 днів фактично у блокаді - росіяни не випускають людей, 31 березня 2022, available at: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/03/31/7336164/>

⁶⁶ Українська Правда, За день вдалося витягти з окупації менше 1500 українців: росіяни стріляють і крадуть гумдопомогу, 31 березня 2022, available at: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/03/31/7336166/>

⁶⁷ Українська Правда, За день вдалося витягти з окупації менше 1500 українців: росіяни стріляють і крадуть гумдопомогу, 31 березня 2022, available at: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/03/31/7336166/>

⁶⁸ Суспільне, Окупанти заблокували рух колони автомобілів з Мелітополя. Понад 400 автівок досі стоять у Василівці, 2 квітня 2022, available at: <https://suspijne.media/224396-okupanti-zablokuvali-ruh-koloni-avtomobiliv-z-melitopola-ponad-400-avtivok-dosi-stoat-u-vasilivci/>

⁶⁹ Українська Правда, Харківщина: росіяни обстріляли евакуаційну колону на шляху до Балаклії, є жертви, 3 квітня 2022, available at: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/04/3/7336904/>

МКП та МГП забороняють насильницькі переміщення чи депортацію цивільного населення з окупованих територій. Порушення цих норм є воєнним злочином та/або злочином проти людяності і серйозним порушенням норм МГП.⁷⁰

Впродовж звітного періоду, ЗС РФ перемістили тисячі цивільних осіб насильницьким шляхом з Маріуполю, Херсону, Донецької та Луганської областей.

26/03/2022 За даними Омбудсмена України, з непідконтрольних Україні територій Донецької та Луганської областей вивезли понад 19,600 мирних жителів, зокрема 3300 дітей.⁷¹ З Маріуполя було насильно вивезено 4,183 мешканці міста.⁷² Серед вивезеного населення, зокрема, лікарі і пацієнти Міської лікарні №1, а також люди, що ховалися там від обстрілів.⁷³

31/03/2022 Міністр з питань тимчасово окупованих територій України повідомила, що окупаційні війська в Маріуполі насильно депортували 45 тисяч місцевих жителів в непідконтрольну Україні частину Донецької області та Росію.⁷⁴

За інформацією українського омбудсмена, за весь час повномасштабного вторгнення Росії в Україну, окупаційні війська депортували майже 440 тисяч мирних жителів, з них понад 91 тисяча – діти. Зокрема, з Маріуполя російською армією вивезено понад 98 тисяч осіб, з Херсонської області – 90 тисяч.⁷⁵

В окупованому Докучаєвську, Донецька область, російська влада створила фільтраційний табір. Туди масово доправляють цивільне населення. У людей вилучають документи. Їх допитують співробітники ФСБ, шукаючи українських військових та правоохоронців. За даними української розвідки, потім людей переправляють до РФ, зокрема в Таганрог (Ростовська область) та Краснодарський

---

⁷⁰ Rome Statute of the International Criminal Court of 1998, Article 7.1(d); Article 8.2(a)(vii); Geneva Convention (IV) of 1949, Article 49; Rule 129 of the customary IHL.

⁷¹ RFE/RL, Денісова: російські військові проводять масову депортацію населення окупованих територій, 27 березня 2022, available at: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-denisova-prymusove-vyvezennia-ukrayinziv/31773066.html>

⁷² Facebook-сторінка Людмили Денісової, 27 березня 2022, available at: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=510075580473719&set=a.244521147029165>

⁷³ Суспільне, У Маріуполі військові РФ насильно вивезли лікарів та пацієнтів міської лікарні №1, 26 березня 2022, available at: <https://suspilne.media/221955-u-mariupoli-vijskovi-rf-nasilno-vivezli-likariv-ta-pacientiv-miskoi-likarni-no1/>

⁷⁴ Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, Примусова депортація, вбивства, сексуальне насильство: про злочини окупантів має знати увесь світ - Ірина Верещу, 31 березня 2022, available at: <https://minre.gov.ua/news/prymusova-deportaciya-vbyvstva-seksualne-nasylstvo-pro-zlochyny-okupantiv-maye-znaty-uves-svit>

⁷⁵ RFE/RL, Денісова: російські військові проводять масову депортацію населення окупованих територій, 27 березня 2022, available at: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-denisova-prymusove-vyvezennia-ukrayinziv/31773066.html>

край. В Головному управлінні розвідки повідомили, що захопленим українцям не надають медичну допомогу та не забезпечують належне харчування.⁷⁶

8) Розграбування та експропріація власності

МКП та МГП захищає власність цивільних від розграбування воюючими сторонами.⁷⁷ Вони також забороняють руйнування і експропріацію будь-якої власності (включно з власністю особи, колективної та державної форм власності), які не виправдані військовою необхідністю.⁷⁸

Російські військові відправляють награбоване

Російські військові грабують помешкання місцевих жителів, магазини і державні установи на окупованих територіях. За даними української розвідки, в білоруському

⁷⁶ Українська Правда, В окупованому Докучаєвську створили фільтраційний табір для маріупольців – Генштаб, 24 березня 2022, available at: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/03/24/7334269/>

⁷⁷ Rome Statute of the International Criminal Court of 1998, Article 8.2(b) (xvi); Geneva Convention (IV) of 1949, Article 33; Rule 52 of the customary IHL.

⁷⁸ Rome Statute of the International Criminal Court of 1998, Article 8.2(b) (xiii); Geneva Convention (I) of 1949, Article 50; Geneva Convention (II) of 1949, Article 51; Geneva Convention (IV) of 1949, Article 53, Article 147; Rule 50 of the customary IHL.

місті Наровля, російські військові організували базар, де продають награване в Україні майно – пральні та посудомийні машини, холодильники, дорожочінні прикраси, автомобілі, велосипеди, мотоцикли, посуд, килими, витвори мистецтва, дитячі іграшки, косметика. У Мозирі скупчуються російські військові вантажівки, з яких солдати вивантажують пакунки з речами, здобутими шляхом мародерства. Награване відправляється до Росії службою російської доставки SDEK.⁷⁹

24/03/2022 В Херсоні, російські війська пограбували квартиру вбитої у 2018 році активістки Катерини Гандзюк.⁸⁰

27/03/2022 Стало відомо, що під час окупації населених пунктів Краснопільської територіальної громади, Сумська область, військові пограбували низку навчальних закладів – забрали комп'ютери, ноутбуки та відеокамери, а також зламали меблі та розбили вікна.⁸¹

31/03/2022 В Чорнобилі, Київська область, російські війська, які окупували Чорнобильську атомну електростанцію, вкрали звідти комп'ютери, чайники, кавоварки, і контейнери з іншим майном. Вони також пограбували розташований поруч готель – винесли кухонний посуд, виделки, ложки та сервізи.⁸²

05/04/2022 Стало відомо, що в Мелітополі, російські війська розграбували магазини сільськогосподарської техніки на суму більше 1,5 мільйонів євро. За даними GPS-навігаторів, техніка була доправлена в Крим та Чечню.⁸³

9) Використання живих щитів

Заборона використання живих щитів включає до себе присутність та або переміщення цивільних або інших захищених осіб для того щоб запобігти проведенню військових

---

⁷⁹ Суспільне, Російські військові відкрили в Білорусі базар, де продають награване в Україні майно — ГУР, 2 квітня 2022, available at: <https://suspilne.media/224442-rosijski-vijskovi-vidkrili-v-bilorusi-bazar-de-prodaut-nagrabovane-v-ukraini-majno-gur/>; See also, Українська Правда, Білоруські ЗМІ виклали відео, як російські окупанти на пошті оформлюють награване з України, 3 квітня 2022, available at: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/04/3/7336810/>

⁸⁰ Українська Правда, Окупанти пограбували квартиру Катерини Гандзюк у Херсоні, 24 березня 2022, available at: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/03/24/7334313/>

⁸¹ Facebook-сторінка Сумської обласної прокуратури, 27 березня 2022, available at: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=5274020085963619&id=948846185147719

⁸² Суспільне, Російські солдати вкрали на ЧАЕС комп'ютери, чайники, кавоварки — Крамаренко, 1 квітня 2022, available at: <https://suspilne.media/223892-rosijski-soldati-vkrali-na-caes-komputeri-cajniki-kavovarki-recnik-teroboroni/>

⁸³ Facebook-сторінка Івана Федорова, 5 квітня 2022, available at: <https://www.facebook.com/IvanFedorovMelitopol/videos/1121740132010460/>

операцій. Порушення цієї заборони утворює воєнний злочин та складає серйозне порушення норм МГП.⁸⁴

01/04/2022 Стало відомо, що у селі Новий Биків, Чернігівська область, російські війська використовували дітей в якості живого щита під час переміщення колон своєї техніки. Російські солдати брали у заручники і саджали у вантажівки місцевих українських дітей щоб убезпечити військову техніку від нападу з боку української армії. Вони також використовували дітей як заручників у якості гарантії, що місцеве населення не видаватиме координати переміщення ворога українським захисникам. За інформацією Міністерства оборони України, такі випадки фіксувалися також в Сумській, Київській і Запорізькій областях.⁸⁵

10) Атаки які спричиняють серйозну шкоду навколишньому середовищу

Захист навколишнього середовища нерозривно пов'язаний із захистом цивільного населення так як останнє буде страждати від наслідків в разі серйозної шкоди нанесеної навколишньому середовищу. МГП та МКП забороняють атаки, які можуть спричинити широкомасштабну, довготермінову та сурову шкоду навколишньому середовищу.⁸⁶

З початку збройної агресії РФ проти України, ЗС РФ проводили бомбардування нафтопереробних станції, які спричиняли катастрофічні пожежі та забруднення повітря.

Протягом звітного періоду, російські війська завдали удари по чотирьох нафтобазах – в Калинівці, Київська область (**24/03/2022**);⁸⁷ в Дубно, Рівненська область (**27/03/2022**);⁸⁸ в Луцьку, Волинська область (**27/03/2022**);⁸⁹ і в Лисичанську, Луганська область (**31/03/2022**).⁹⁰

---

⁸⁴ Rome Statute of the International Criminal Court of 1998, Article 8(2)(b)(xxiii); Geneva Convention (IV) of 1949, Article 28; Additional Protocol (I) to the Geneva Conventions of 1977, Article 51(7); Rule 97 of the customary IHL.

⁸⁵ Суспільне, У Новому Бикові росіяни використовували дітей в якості живого щита, 1 квітня 2022, available at: <https://suspilne.media/224166-u-novomu-bikovi-rosiani-vikoristovuvali-ditej-v-akosti-zivogo-sita/>

⁸⁶ Rome Statute of the International Criminal Court of 1998, Article 8.2(b) (iv); Additional Protocol (I) to the Geneva Conventions of 1977, Article 55; Rule 45 of the customary IHL.

⁸⁷ Українська Правда, Окупанти влучили у нафтобазу під Києвом – ДСНС, 25 березня 2022, available at: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/03/25/7334384/>

⁸⁸ Суспільне, Війська РФ завдали ракетного удару по нафтобазі на Рівненщині, 27 березня 2022, available at: <https://suspilne.media/221993-vijska-rf-zavdali-raketnogo-udaru-po-naftobazi-na-rivnensini/>

⁸⁹ Суспільне, Російські війська завдали ракетний удар по нафтобазі у Луцьку, 27 березня 2022, available at: <https://suspilne.media/222269-rosijski-vijska-zavdali-raketnogo-udaru-po-naftobazi-u-lucku/>

⁹⁰ Українська Правда, Луганщина: від обстрілів росіян загорілися школа і нафтове сховище, 31 березня 2022, available at: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/03/31/7335977/>